

השפעת הפחתה של קצבאות ילדים על הכנסות של המשפחה

מאת
אסתר טולדנו ודניאל גוטליב

הקיצוץ בקצבאות ילדים החל מאוגוסט 2013, במסגרת חוקי ההסדרים, הביא לירידה בסך ההכנסות של המשפחות עם ילדים. הפגיעה המשמעותית ביותר היא במשפחות הגדולות וביניהן בעלי הכנסות מעבודה נמוכות או בעלי הכנסות שמקור מחייתם העיקרי הן הקצבאות מהביטוח לאומי.

מסמך זה מתאר את ממדי הפגיעה של ההפחתה בקצבאות הילדים ומדגיש את ההשפעה על המשפחות שנפגעו באופן במיוחד קשה.

לצורך המשימה הוכן מערך נתונים מתוך הקבצים המנהליים של הביטוח הלאומי הכולל את המשפחות שקיבלו קצבת ילדים באוגוסט 2013, את הכנסתם של בני הזוג במשפחות אלה - הן מעבודה שכירה והן מעבודה עצמאית - בשנת 2011. המאגר גם כולל את גובה סכומי הגמלאות של נכות, הבטחת הכנסה ושל מזונות אם במשפחות אלה היו מקבלים של קצבאות הקיום הללו.

1. אוכלוסיית המשפחות עם ילדים

לוח 1 מציג את סכום הירידה בקצבאות הילדים: לדוגמא, קצבת ילדים למשפחה עם 5 ילדים הופחתה ב- 439 ₪ לחודש, המהווה ירידה של כ-40%.

הפחתה בקצבאות ילדים תביא לחסכון של כמיליארד ₪ בשנת 2013 וכ-2.7 מיליארד בשנת 2014.

לוח 1: שינוי בסכום הקצבה לילד, לפי מיקומו הסידורי במשפחה

מיקום סידורי של הילד	נולדו לפני יוני 2003			נולדו החל מיוני 2003		
	הקצבה ביולי 2013 (לפני התיקון)	הקצבה באוגוסט 2013 (לאחר התיקון)	סכום הירידה בקצבת ילדים	הקצבה ביולי 2013 (לפני התיקון)	הקצבה באוגוסט 2013 (לאחר התיקון)	סכום הירידה בקצבת ילדים
ילד ראשון	175	140	35	175	140	35
ילד שני	263	140	123	263	140	123
ילד שלישי	295	140	123	263	140	123
ילד רביעי	459	140	123	336	140	123
ילד חמישי ואילך	389	140	35	354	140	35

בחדש אוגוסט 2013, כ-1,091 אלף משפחות קיבלו קצבת ילדים. כ-13% הן משפחות חד-הוריות שלרוב רובן ראשת המשפחה היא האם. בכ-10% מהמשפחות, אין כלל מפרנס. שיעור זה גבוה במיוחד במשפחות חד-הוריות - כ-22%.

לוח 2: משפחות עם ילדים לפי סוג משפחה ומספר משתכרים במשפחה

מספר עובדים במשפחה			סך הכל	סוג משפחה
2	1	0		
מספרים מוחלטים				
598,518	388,041	104,244	1,090,803	סך הכל
598,518	280,845	73,435	952,798	שני בני זוג
.	107,196	30,809	138,005	חד הוריות
אחוזים				
54.9	35.6	9.6	100.0	סך הכל
62.8	29.5	7.7	87.3	שני בני זוג
-	77.7	22.3	12.7	חד הוריות

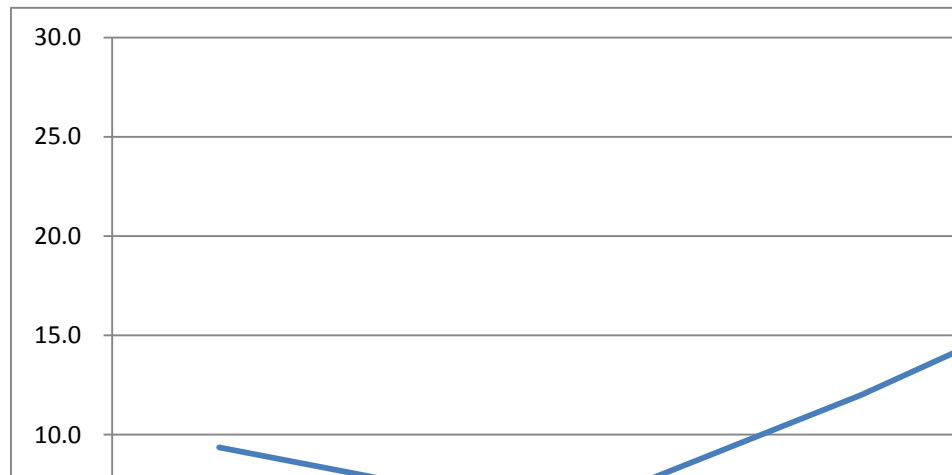
שיעור המשפחות בהן אין משתכר גדל עם עלייה במספר הילדים: במשפחות הגדולות ביותר שיעור זה מגיע לכ-25% לעומת כ-8% במשפחות קטנות עד 3 ילדים.

לוח 3: משפחות עם ילדים לפי מספר ילדים ומספר משתכרים

מספר עובדים במשפחה			סך הכל	מספר ילדים במשפחה
2	1	0		
מספרים מוחלטים				
598,518	388,041	104,244	1,090,803	סך הכל
177,714	128,609	31,617	337,940	1
202,485	108,019	24,410	334,914	2
139,869	71,388	17,657	228,914	3
47,473	38,868	11,778	98,119	4
16,559	19,679	7,371	43,609	5
14,418	21,478	11,411	47,307	6+
אחוזים				
54.9	35.6	9.6	100.0	סך הכל
52.6	38.1	9.4	31.0	1
60.5	32.3	7.3	30.7	2
61.1	31.2	7.7	21.0	3
48.4	39.6	12.0	9.0	4
38.0	45.1	16.9	4.0	5
30.5	45.4	24.1	4.3	6+

תרשים 1: שיעור המשפחות ללא מפרנס – לפי מספר הילדים במשפחה

גם שיעור המשפחות בהן ההכנסה המשפחתית מעבודה נמוכה משכר המינימום, עולה עם גודל המשפחה: במשפחות הגדולות כמחציתן או שאינן עובדות או שהכנסתן מעבודה נמוכה משכר המינימום. שיעור זה מגיעה לכ-23% במשפחות הקטנות.

לוח 4: משפחות עם ילדים, לפי מספר ילדים ורמת הכנסה הכוללת השנתית

ההכנסה השנתית מעבודה של המשפחה - בש"ח					סך משפחות עם ילדים	מספר ילדים במשפחה
100,000+	100,000-75,000	75,000-50,000	עד 50,000	0		
מספרים מוחלטים						
604,072	94,213	105,643	182,630	104,245	1,090,803	סך הכל
181,014	30,070	33,647	61,592	31,617	337,940	1
204,414	27,460	29,400	49,229	24,411	334,914	2
141,324	17,765	19,820	32,348	17,657	228,914	3
47,017	9,361	10,930	19,033	11,778	98,119	4
16,187	4,481	5,716	9,854	7,371	43,609	5
14,116	5,076	6,130	10,574	11,411	47,307	6+
אחוזים						
55.4	8.6	9.7	16.7	9.6	100.0	סך הכל
53.6	8.9	10.0	18.2	9.4	100.0	1
61.0	8.2	8.8	14.7	7.3	100.0	2
61.7	7.8	8.7	14.1	7.7	100.0	3
47.9	9.5	11.1	19.4	12.0	100.0	4
37.1	10.3	13.1	22.6	16.9	100.0	5
29.8	10.7	13.0	22.4	24.1	100.0	6+

הפגיעה כתוצאה מהפחתה בקצבאות ילדים חמורה במיוחד בקרב משפחות גדולות שהן בדרך כלל גם בעלי הכנסות מעבודה נמוכות. כך למשל הביאה ההפחתה בקצבאות הילדים במשפחות גדולות עם הכנסות מעבודה נמוכות לירידה של כ-25% בהכנסה מעבודה.

לוח 5: שיעור הפחתה בקצבאות ילדים מההכנסה מעבודה, לפי מספר ילדים במשפחה

שיעור הפחתה בקצבאות ילדים מהכנסה ממוצעת					סכום שהופחת מקצבאות ילדים באוגוסט 2013	מספר ילדים במשפחה
מעל 100,000	עד 75,000 100,000	עד 50,000 75,000	עד 50,000	0		
0.2	0.5	0.7	1.6	100.0	420	1
0.7	2.2	3.0	7.1	100.0	1,896	2
1.1	3.9	5.4	12.5	100.0	3,372	3
1.9	5.6	7.8	18.1	100.0	4,848	4
2.4	6.1	8.5	20.2	100.0	5,268	5
3.2	7.1	9.9	24.6	100.0	6,186	6+

2. משפחות עם ילדים המקבלות קצבת קיום

כ-10% מסך המשפחות עם ילדים מקבלות קצבת נכות או/ו קצבת הבטחת הכנסה או/ו קצבת מזונות.

שיעור החד הוריות מתוך משפחות המקבלות גמלת קיום גבוה יחסית לשיעורן מסך המשפחות עם ילדים – 34% ו-13% בהתאמה.

לוח 6: משפחות עם ילדים המקבלות גמלת קיום, לפי סוג משפחה ומספר משתכרים

מספר עובדים במשפחה			סך הכל	סוג משפחה
2	1	0		
מספרים מוחלטים				
14,381	52,801	42,918	110,100	סך הכל
14,381	31,763	26,027	72,171	שני בני זוג
.	21,038	16,891	37,929	חד הוריות
אחוזים				
13.1	48.0	39.0	10.1	סך הכל
19.9	44.0	36.1	65.6	שני בני זוג
	55.5	44.5	34.4	חד הוריות

כצפוי שיעור המשפחות שאינן משתכרות מבין אלה שמקבלות גמלת קיום הוא גבוה יחסית - 39% לעומת 10% בסך משפחות עם ילדים.

ההתפלגות לפי מספר ילדים אינה מצביעה על הבדלים משמעותיים בין סך המשפחות לבין אלה שמקבלות גמלת קיום: לכ-62% מסך המשפחות יש 2 ילדים, בדומה למשפחות עם גמלת קיום. משפחות גדולות עם 6 ילדים ויותר שיעורן הוא 4.3% מסך המשפחות ו-6.3% במשפחות עם גמלת קיום.

לוח 7: משפחות עם ילדים המקבלות גמלת קיום, לפי מספר ילדים ומספר משתכרים

מספר עובדים במשפחה				מספר ילדים במשפחה
2	1	0	סך הכל	
מספרים מוחלטים				
14,381	52,801	42,918	110,100	סך הכל
5,224	20,686	13,772	39,682	1
4,413	14,073	10,118	28,604	2
2,623	8,377	7,178	18,178	3
1,207	4,781	5,001	10,989	4
498	2,326	2,930	5,754	5
416	2,558	3,919	6,893	6+
אחוזים				
13.1	48.0	39.0	100.0	סך הכל
13.2	52.1	34.7	36.0	1
15.4	49.2	35.4	26.0	2
14.4	46.1	39.5	16.5	3
11.0	43.5	45.5	10.0	4
8.7	40.4	50.9	5.2	5
6.0	37.1	56.9	6.3	6+